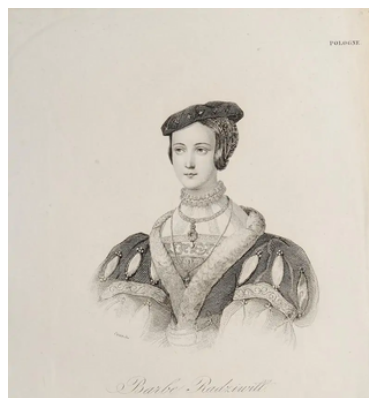

3.1 Meilės legendos (kova už jausmus)

Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto meilės istorija nepamirštama kone penkis šimtus metų. Ji suskamba daugybe atspalvių įvairiose epochose, įkvepia kovai dėl laisvės, žadina patriotinius jausmus, kelia daugybę diskusijų, nepalikdama abejingo nė vieno. Amžina meilės ir valdžios dilema, jausmų iššūkis protui ir pragmatizmui, meilės ir grožio triumfas, kuriame paskutinį žodį taria mirtis.

Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto ir Lietuvos didikės Barboros Radvilaitės santuokai priešinosi jaunojo karaliaus tėvas Žygimantas Senasis ir motina karalienė Bona Sforza. Tik netikėta Žygimanto Senojo mirtis pakeitė situaciją. Žygimantas, tapęs Lenkijos karaliumi ir Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu, viešai paskelbė apie savo vedybas su Trakų vaivados Stanislovo Goštauto našle Barbora Radvilaite-Goštautiene ir kartu su Barboros broliu Radvila Ruduoju bei pusbroliu Radvila Juoduoju energingai ėmė ruošti Barboros karūnavimui. Lietuvos bajorija, kuriai 1548 m. balandžio 17 d. buvo pristatyta naujoji karalienė, buvo šokiruota, tačiau šią žinią sutiko santūriai ir nesipriešino Žygimanto Augusto valiai. Praėjus vos penkiems mėnesiams po karūnacijos, Barbora mirė. Jos mirtis sukėlė įvairiausių sąmokslų teorijų: įtarimai krito ant karalienės Bonos, nenorėjusios Barboros pripažinti marčia. Šimtmečiais buvo laidomos užuominos apie nunuodijimą.

Pagal www.bernardinai.lt

1. Pasidomėkite apie Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto meilės istoriją. Parenkite apie pranešimą.

Juozas Grušas (1901–1986) – vienas didžiausių XX a. lietuvių dramaturgų, kaip prozininkas debiutavęs dar prieš Antrąjį pasaulinį karą. Grušo dramos labai įvairios: tragedija „Herkus Mantas“ (1957), tragikomedija „Pijus nebuvo protingas“ (1974), istorinės-poetinės dramos „Barbora Radvilaitė“ (1972), „Švitrigaila“ (1975). Vienos iš jų turi tik keletą veikėjų ir mezgasi vienoje šeimoje ar uždaroje draugų grupėje, o kitos (pvz., istorinės dramos) aprėpia platų istorinių asmenybių ir santykių lauką, valstybinės reikšmės įvykius. Grušo kūryba, vaizduojanti sukrečiantį žmogaus charakterio ir istorijos prieštarumą, yra viena dramatiškiausių XX a. vidurio ir antrosios pusės lietuvių literatūroje.

Pagal www.saltiniai.info

2. Paruoškite pristatymą apie Juozo Grušo asmenybę ir kūrybą.

3.1 Meilės legendos (kova už jausmus)

Barbora Radvilaitė

(Barboros ir Bonos scena, Barboros monologas)

Bonos apartamentai

BARBORA

Klaupiuos prieš jus, valdove. Nuolankiai
Prašau atleisti man visas kaltes.

BONA

O!.. Barbora!..

BARBORA

Ir leiskite pareikšti
Jums širdingiausią pagarbą ir meilę.
Ir motina išstarti.

BONA

Papagoda!
Greitai įeina Papagoda

PAPAGODA

Aš čia. Ką įsakysite, valdove?

BONA

Paduokit savo ranką tai... mažytei.
Tegu ji keliasi.

PAPAGODA

Barborai
Skaisčioji saule!..

BONA

Ir būkite tarp mūsų... Ne. Prisėskit
Tenai... Nelaukiau... Ką gi, aukštėliau
Pakelkit galvą. Noriu pažiūrėti.
Mačiau tiktai portretą. Nieko sau.

Gana graži. Tik truputį liesa.
Nuaugus dailiai. Taip, nepriekaištingas
Berniuko skonis... Atsiuntė, vadinas,
Tave jisai? Žygimantas Augustas?

BARBORA

Ne, ne, šviesioji viešpatie.

BONA

Tau pačiai
Į galvą šovė? Išdidi, maniau.

BARBORA

Tik ne prieš jus, šviesioji viešpatie.

BONA

Jeigu tave aš išvaryčiau? A?
Ką man patarsi, mielas Papagoda?

PAPAGODA

Didžioji karaliene, negalvojat,
Kad ji pakėlė vėliavą taikos?

BARBORA

Jūs norit pasakyti, karaliene,
Kad meilė ir taika išvaroma?

BONA

Dažnai išvaroma, o kartais gėda
Pavirsta.

PAPAGODA

Ar garbe.

BONA

Papagodai
Verčiau tylėk.

3.1 Meilės legendos (kova už jausmus)

Barborai

Žinai, ko reikalauju? Ar pažįsti
Mane?

BARBORA

Pažinti noriu kaip duktė,
Kalbėti taip, kaip motinai.

BONA

Kalbėk.

BARBORA

Dvasia šventoji jūsų širdyje.
Ateikite į mūsų tarpą. Dievo
Dvasia nušvieskit mūsų židinį.
Ir būkit motina ir karalienė.

BONA

Antra lunatikė! Tai nuostabu!
Klausk, mažyte: o šunis tu myli?
Mylėjo Elzbieta. Padovanosiu
Tau pinčerį. Gerai? Puikus šuva.

BARBORA

sau
O Dieve didis!.. Netenku kažko...

BONA

Buvau Elzbietai tokį dovanojus.
Pertrarką jam skaitydavo keistuolė.
Tik nežinau, ar šuo suprasdavo.

BARBORA

Skaitydavo... Pertrarkos sonetus!..

BONA

Labai artistišškai... nelyginant
Blogam sapne.

BARBORA

Bet šuo staiga nugaišo.
Staiga keli nugaišo...

BONA

Taip, girdėjau.
Ieškojo kaltininkų... Šuns nenori,
Dėžutę dovanosiu. Ji juoda,
Bet muzika iš jos šviesi. Elzbietai
Patikdavo kadaise. Papagoda,
Paduokite.

PAPAGODA

Priimk, skaisčioji saule.

BONA

Kodėl tokia išbalusi, mažyte?
Kodėl tau rankos virpa?

BARBORA

Viešpatie!
Karūnos aš nenoriu. Jūs privalot
Įsidėmėt: karūnos man nereikia.

BONA

Karūnos ne... nereikia? Papagoda,
Girdi!

PAPAGODA

Girdžiu. Labai protingi žodžiai!

BONA

Protingi žodžiai! Štai kokia esi!
Gudresnė, negu aš maniau. Naujus
Ginklus pakėlei. Kad staigiu smūgiu
Visas išmuštum ietis. Ir seime
Sukeltum paniką. Bet mes pažįstam
Šį ginklą. Mes labai gerai pažįstam!

3.1 Meilės legendos (kova už jausmus)

BARBORA

Valdove! Aš tikrai taikos tenoriu.

PAPAGODA

Protingi žodžiai!

BONA

Cha! Protingi žodžiai!

Taika! O kas taika? Ar ne kova

Naujausiais ginklais? Manote, kad mes –

Nukritę iš dangaus? Kad mes nematom,

Kokia pagieža slypi „taikoje“?

Juk Radvilos – tai devyngalvis slibinas!

Jų galvos spjaudo ugnį ten ir čia.

Kiekvieną jie sutryps, jeigu nutars:

„Sutrypti reikia“. Mirtiniausias nuodėmes,

Pasigrobtus dvarus...

JUOKDARYS

Įšokęs

Pardon, tetule!

BONA

Dangau... Ir vėl tas valkata!

JUOKDARYS

Naudingą

Jums duosiu pavyzdį. Viena kaimietė

Įširdusi išpylė kunigėliui

Kaimynės nuodėmes. Ir gavo ką?

Gulėti kryžium tris dienas. Už savo –

Tik poterį sumesti. Ką? Pelninga

leškoti blusų kito marškinius?

BARBORA

Atleiskite...

Nori išeiti

BONA

Palauk! Karalių kraują

Nustatė Dievas. Nuodėmė maišyti!

BARBORA

Dėžutės leiskit nepriimt.

BONA

Palauk!

Paskirsiu tau tarnaičių kambarius...

Barbora meta dėžutę Bonai į kojas ir
išbėga

JUOKDARYS

Ak, tetulyte, būsite protinga,

Jei sugebėsite viršum galvos

Iškelt pasturgalį.

BONA

Pakarti šunį!

JUOKDARYS

Ir pakartas šuo aploja

Blogą uošvę... Šamša-bramša!

Tikto-pritiko!

Gaudomas išbėga.

3.1 Meilės legendos (kova už jausmus)

BARBORA

Uždusiu! Ak, uždusiu! Juodos sienos
Užgriuvo ant manęs. Tos juodos sienos!
Nėra! Nėra pasauly Dievo dvasios!
Nėra!.. Gerai. Tebūna viskas taip.
Ir būsiu aš pati tokia. Kokia?
O baimės viešpatie, save atskleisti sau...
Juk aš norėjau, troškau visada,
Kas nuostabu, stipru ir geidžiama.
Netiesą aš sakiau apie karūną,
Netiesą aš kalbėjau ir mąščiau.
Karūnos troškau kaip nemirtingumo.
Tiktai buvau palaužusi save.
Dabar klausyki, velnio apsėstoji
Valdove! Gal ir aš... ir aš tokia.
Ir dantys tokie pat. Pastok man kelią
Dabar!.. Nėra pasauly Dievo dvasios.
Sutrypti kojomis... Paminu... Ką?
Gal išdidumą? Gal save? Paminti
Tą amžinąją baimę. Ir pasotinu
Tiek metų slėgtą sielą... O Elzbieta!
Tu Bonos nekentei kaip maro. Tyliai
Dabar skelbi ramybę. Aš metu...
Aš mirčiai iššūkį metu!

Juozas Grušas

3. Perskaitykite dramos ištrauką ir atsakykite į klausimus.

1. Kodėl Barbora klaupiasi prieš Boną? Kokia Bonos reakcija? Pacituokite.
2. Kaip į Barboros žodžius reaguoja Papagoda? Raskite ir išrašykite.
3. Raskite eilutes, kuriose yra apibūdinama Barbora. Kaip piešiamas jos literatūrinis portretas?
4. Ko nori Barbora, kalbėdama su Bona? Ar Bonai svarbūs Barboros žodžiai?
5. Kaip manote, kodėl Bona nori padovanoti Barborai šunį?
6. Kas Barborai yra svarbiau – meilė ar karūna? Atsakykite savais žodžiais.
7. Koks yra juokdario vaidmuo šioje ištraukoje? Ką jis pašiepia?
8. Koks yra Barboros monologo tikslas? Kodėl ji meta iššūkį mirčiai?
9. Perskaitykite ištrauką vaidmenimis.

Atsakymų lapas

A large rectangular area with a black border, containing 20 horizontal red lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page.